

НОВИЙ ІНВАЗІЙНИЙ ШКІДНИК ГЛЕДИЧІЇ *MEGABRUCHIDIUS DORSALIS* (COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE: BRUCHINAE) НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Мателешко О. Ю.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кафедра ентомології та збереження біорізноманіття

Інвазійні види є другою за значимістю загрозою для біорізноманіття і економіки після руйнування місць існування видів. Господарське значення інвазійних видів може бути різним, але у випадку натуралізації кожен вид займає певну екологічну нішу, вносячи зміни у біоценоз. Із зростанням торговельних відносин адвентивні види дедалі частіше з'являються і розселяються по території держави. Особливо багато таких видів серед жуків.

Зернівка *Megabruchidius dorsalis* Fahreus, 1839 є інвазійним видом у фауні України. Природний ареал виду охоплює Індію, Китай, Тайвань, Японію. В останні десятиліття *M. dorsalis* активно розселяється в Азії (Монголія, Туркменія, Казахстан) та Європі (Болгарія, Греція, Італія, Німеччина, Росія, Словаччина, Франція, Швейцарія, Угорщина). Починаючи з 2014 року вид почав проникати зі сходу на територію України: Донецька обл. (Martynov, Nikulina, 2014), м. Київ (Fursoy, Nazarenko, 2015), Крим (Мартынов, Никулина, 2016), м. Дніпро (Зайцева, 2018)). Для Закарпаття і Західної України загалом раніше не наводився. Найімовірніше, вид проник на територію Закарпаття із заходу – з сусідніх Угорщини або Словаччини.

Кормовими рослинами *M. dorsalis* є дерева з роду Гледичія, зокрема гледичія триколючкова (*Gleditsia triacanthos* Linnaeus, 1753), яка вже понад 300 років використовується у Європі для озеленення. Гледичія є декоративною, медоносною, лікарською, кормовою рослиною. Її батьківщиною є Північна Америка, де зернівка *M. dorsalis* не зустрічається.

Дві зимуючі особини виду знайдено нами 16.02.2019 року на Закарпатті, в околицях м. Берегова по дорозі до присілку Кукля (48°20'17"68N, 22°67'31"70 E). Жуки перебували під корою сухої верби. Узбіччя дороги місцями засаджені гледичією, також трапляються робінія, липа срібляста, дуб черешчатий. Отже, імаго здатні перезимувувати не лише всередині насіння кормової рослини.

Окрім вказаного виду в регіоні можливі знахідки іншого інвазійного представника роду – *M. tonkineus* (Pis, 1904), що також розвивається на гледичіях і стрімко розселяється по Європі.

Цікавими є швидке пристосування зернівки до умов довкілля, а також зміна трофічної спеціалізації східно-азійського виду, що перейшов на живлення американською гледичією. У випадку розширення кормової бази вид може стати шкідником інших дводольних, у тому числі економічно важливих. Інвазійні види мають мало ворогів серед аборигенних, тому часто дають спалахи масового розмноження, що може негативно вплинути на насінневе розмноження гледичії. Враховуючи наведене вище, необхідні дослідження біології та трофічних преференцій виду для моніторингу стану довкілля з метою зменшення негативного впливу на екосистеми.